

Almen studieforberejdelse og studieområdet

Erfaringer fra grundforløbet i de gymnasiale uddannelser

Kort om EVA's undersøgelse

EVA er i gang med et treårigt projekt der undersøger hvordan syv gymnasieskoler, tre stx-skoler, to htx-skoler og to htx-skoler, tilrettelægger de tværfaglige forløb almen studieforberedelse og studieområdet over alle tre gymnasieår.

Projektet består af tre delforløb der hver munder ud i en rapport. Den første handler om almen studieforberedelse og studieområdet i grundforløbet, dvs. i det første halve år i 1.g. EVA har fulgt de syv gymnasieskoler fra grundforløbet begyndte i august 2005 til forløbets afslutning et halvt år senere. I løbet af halvåret har EVA i to runder interviewet elever, lærere og ledelser på skolerne.

Næste rapport vil handle om almen studieforberedelse og studieområdet i første del af studieretningsforløbet, dvs. fra midten af 1.g til og med 2.g. Tredje og sidste rapport vil handle om almen studieforberedelse og studieområdet i 3.g.

Dette hæfte bringer erfaringer videre fra de syv gymnasieskoler arbejde med at tilrettelægge og gennemføre almen studieforberedelse og studieområdet

i grundforløbet. Hæftet er tænkt som inspiration til gymnasieskoler generelt og som en appetitvækker til selve rapporten, som kan hentes på EVA's hjemmeside www.eva.dk.

Tænk fortsat i implementering

Ud over skolerne erfaringer rummer delrapporten om almen studieforberedelse og studieområdet i grundforløbet et overordnet råd fra EVA om at skolerne bør vente med at lægge sig fast på en model for hvordan skolen fremover gennemfører forløbene. Det der var muligt i det første grundforløb, skal altså ikke nødvendigvis blive *måden* skolen gør det på.

I stedet bør den enkelte skole lægge en plan for hvordan den så enkelt som muligt vil samle op på sine erfaringer og justere de afprøvede emneforløb eller projekter i grundforløbet og samtidig implementere nye forløb eller projektidéer. På den måde får de lærere der ikke var involveret i de første grundforløbsteam, også mulighed for at bidrage med idéer til hvordan skolen skal videreudvikle modellen.

Organisering og kommunikation

Gymnasiereformen har betydet nye organisations- og styringsformer på gymnasieskolerne. Skolerne skal selv tilrettelægge og udfylde indholdet i flere uddannelseselementer end tidligere. Bl.a. de tværfaglige forløb almen studieforbereelse og studieområdet har krævet at flere lærere samarbejder og i fællesskab tager ansvar for undervisningen.

Koordinationsgruppe hele forløbet igennem

De syv skoler som EVA har fulgt, har alle nedsat en koordinationsgruppe med nogle få lærere og eventuelt en ledelsesrepræsentant der sammen har udformet og planlagt almen studieforbereelse og studieområdet. Koordinationsgruppen har haft det overordnede ansvar for at planlægge og informere om almen studieforbereelse og studieområdet.

På de skoler der havde valgt at have en koordinationsgruppe hele forløbet igennem fra forberedelse til gennemførelse og evaluering, har der været størst klarhed over og tilfredshed med forløbene blandt lærere og elever. Især på de store skoler viste det sig at være vigtigt.

Den koordinationsgruppe der på skolerne har arbejdet med at udforme almen studieforbereelse og studieområdet, dvs. fortolket læreplanerne og sammensat forløbene, har typisk nået et andet forståelsesniveau på området end de øvrige lærere. Skolerne har derfor haft gavn af at gruppen både før, under og efter forløbene har haft ansvar for at formidle intentionerne, samle op på de spørgsmål der er op-

stået undervejs, og på baggrund af tilbagemeldinger har kunnet videreudvikle og implementere forløbene.

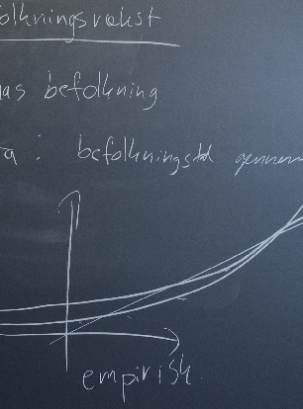
Stort behov for information og dialog

Koordinationsgrupper og ledelser på de syv skoler har generelt været overraskede over hvor meget information og løbende dialog der har været nødvendig for at lærere kunne føle sig ordentligt klædt på til at gennemføre forløbene. Også selvom koordinationsgrupperne havde forberedt orienteringsmøder og skriftligt materiale om de planlagte forløb.

Eleverne har også haft et stort behov for løbende information om almen studieforbereelse og studieområdet. Især har de savnet information om de faglige sammenhænge i emneforløbene så formålene med dem blev tydelige.

Styringsdokumenter og videndeling

Ledelser og lærere har peget på at der er behov for et skriftligt grundlag for de fælles emneforløb eller projekter. Og både ledelser, lærere og elever har givet udtryk for at det er vigtigt at samle op på erfaringerne fra det første gennemløb af almen studieforbereelse og studieområdet – bl.a. på deres erfaringer med hvor meget skriftligt materiale der er behov for. Tre skoler har løbende haft drøftelser og samlet erfaringer mens projektet har kørt. Andre skoler har erfaringer med at samle kompetencebeskrivelser for alle emneforløb eller projekter i en mappe på skolens intranet.

Fagligt samspil og progression i undervisningen

De skoler som EVA har fulgt, er gået ambitiøst til opgaven med at fortolke læreplanerne for almen studieforberedelse og studieområdet og ligger typisk i den øvre del af planernes krav. Lærere og elever har samtidig oplevet trængsel og tidspres i grundforløbet og vurderer at der er brug for at forenkle undervisningen. Elever mener dog ikke at det faglige ambitionsniveau i almen studieforberedelse og studieområdet har været for højt. De forventer et niveaumæssigt spring fra folkeskole til gymnasium – og bliver skuffede hvis det udebliver.

Forenkling og fordybelse

Når skolerne har oplevet trængsel og tidspres i grundforløbet, skyldes en del af presset det store arbejde der har ligget i at gennemføre almen studieforberedelse og studieområdet for første gang. Presset hænger dog også sammen med at flere af skolerne har valgt at gennemføre det maksimale antal forløb inden for læreplanens ramme. Både lærere og elever og i nogle tilfælde ledelser vurderer efter grundforløbet at de har brug for at forenkle og tilpasse undervisningen så der bliver færre emneforløb og dermed bedre plads til at kvalificere indhold, nye arbejdsformer og evalueringsformer.

Fagligt samspil i det enkelte forløb

Eleverne peger på at det er meget vigtigt for deres udbytte af det enkelte emneforløb at der er et tydeligt fagligt samspil som lærere sætter i tale i undervisningen. De har også brug for klar information om det enkelte forløbs indhold og produkter.

Lærerne udtrykker tillige at en tydelige, rød tråd mellem fagene er afgørende for om det enkelte emneforløb bliver tilfredsstillende.

Lærerne oplever i mange tilfælde en stor udfordring i at bevæge sig fra den parallelle undervisning om samme emne til en egentlig integreret overfaglig og tværfaglig undervisning hvor lærerne samarbejder om at formulere mål for emneforløbet og løbende har en dialog om hvordan de fælles mål nås. De ser det som noget de skal lære ved hele tiden at arbejde med det.

Progression og sammenhæng mellem emneforløbene

På flere af de deltagende skoler har eleverne svært ved at se sammenhængen og progressionen mellem forløbene eller projekterne. Mange steder vurderer ledelser, koordinationsgrupper og lærere at de ikke i tilstrækkelig grad har formidlet de tanker de har haft om progression og sammenhæng, videre til eleverne eller til lærerteam.

Flere skoler har besluttet fremover at give eleverne en sammenhængende introduktion til kompetencemål, arbejdsformer og produkter i de forskellige emneforløb og i det samlede forløb allerede ved begyndelsen af grundforløbet – og at sætte grundforløbet i relation til almen studieforberedelse og studieområdet i studieretningsforløbet. På den måde vil skolerne sikre en fælles bevidsthed om sammenhænge og progression.

Løbende evaluering og afsluttende prøve

Eleverne vil gerne have feedback på deres arbejdsprocesser og produkter i almen studieforberedelse og studieområdet. De ser den løbende evaluering både af deres udbytte og af undervisningen som vigtige redskaber til at skabe faglig seriøsitet og nå faglige mål.

Systematisk dialog om læring

Nogle elever fortæller hvordan de har fået en grundig feedback i et emneforløb som de har kunnet bruge til at gøre en proces og et produkt bedre i næste emneforløb, og disse elever er især glade for at få evalueringen på skrift så de kan gemme den i deres portfolio e.l.

På de skoler der bruger portfolio, oplever eleverne en stor sikkerhed og et godt overblik ved at have deres produkter og evalueringer samlet. Skolerne bruger portfolioen til at sikre at eleverne får en systematiseret dialog om undervisningen og deres egen proces. Og idet denne form for løbende evaluering er en integreret del af et forløb eller projekt, oplever eleverne at den bidrager til at skabe sammenhæng og progression i undervisningen.

Sammenhæng mellem undervisning og prøve

Mange skoler har udviklet nye prøveformer til den interne prøve der afslutter almen studieforberedelse og studieområdet i grundforløbet. Ofte har de både en summativ prøve der skal afdække hvad eleverne har lært, og en formativ prøve der sigter mod elevernes videre udvikling.

At prøven er placeret allerede efter grundforløbet betyder at eleverne oplever at det er nødvendigt at de har styr på tingene, og at udviklingen i deres læring bliver taget alvorligt. Nok kræver prøven ressourcer, men til gengæld vurderer flere lærere at eleverne lærer meget af at gå til prøven, og at de får en god afslutning på grundforløbet.

Eleverne vægter meget højt at de kan se en tydelig sammenhæng mellem prøven og den undervisning de har modtaget. På de fleste af skolerne har eleverne savnet information om prøven – det har mange lærere også. Eleverne efterlyser især information om hvilke elementer fra undervisningen der vil indgå i prøven, og hvilke kompetencer de bliver vurderet på ved prøven.

Vil du læse mere?

EVA håber at hæftet kan inspirere med erfaringerne fra de syv deltagende skoler. Rapporten som hæftet bygger på, kan hentes i sin helhed fra www.eva.dk. Hæftet kan købes i sæt med fem eksemplarer for 60 kr. hos den lokale boghandler, og det kan bestilles på www.eva.dk.

Udbytte af almen studieforbereelse og studieområdet

Lærerne oplever at eleverne har opnået en evne til at se sammenhænge på tværs af faglige hovedområder og til at skelne hovedtrækkene i de forskellige metodiske tilgange. Lærerne mener også at elever bedre kan se anvendelsesmuligheden i forskellige fag når de indgår i flerfaglige forløb. Lærerne vurderer at eleverne er blevet gode til at reflektere over deres egen læring, over de forskellige arbejdsformer og at de har fået kompetencer inde for rapportskrivning, problemformulering, strukturering af stof og gruppearbejde.

Eleverne synes de har opnået en ny forståelse for hvordan forskellige fag kan være vigtige for at belyse et emne, og hvordan der er forskel på fagenes bidrag. De vurderer også at de har fået en god introduktion til hvordan man arbejder i gymnasiet, de er blevet fortrolige med nye arbejdsformer, de har opnået større selvstændighed og er blevet bedre til at planlægge deres tid. Og så har de lært meget om studieteknik, fx rapportskrivning og argumentation.